

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — επανεξέταση της στρατηγικής για την αιχμώρο ανάπτυξη — πλαίσιο δράσης»

COM(2005)658 τελικό

(2006/C 195/08)

Στις 13 Δεκεμβρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα «γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή τους στις 26 Απριλίου 2006. Εισηγητής ήταν ο κ. RIBBE και συνεισηγητής ο κ. DERRUINE.

Κατά την 427^η σύνοδο της ολομέλειάς της, στις 17 και 18 Μαΐου 2006 (συνεδρίαση της 17^{ης} Μαΐου), η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με ψήφους 137 υπέρ, 2 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περίληψη των συμπερασμάτων και των συστάσεων της ΕΟΚΕ

1.1 Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα την υψηλή σημασία που έχει η αιχμώρος ανάπτυξη για το μέλλον της Ευρώπης και τη γενικότερη εξέλιξη, και επικροτεί συνεπώς το «πλαίσιο δράσης» με το οποίο η Επιτροπή πραγματεύεται το θέμα αυτό.

1.2 Η ανακοίνωση που υποβάλλεται από την Επιτροπή είναι ένα από τα πέντε έγγραφα που δημοσιεύθηκαν το 2005 μόνο για το θέμα «αιχμώρος ανάπτυξη». Μολονότι η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη σπουδαιότητα που έχουν οι συγκεκριμένες ενέργειες, επικρίνει την ύπαρξη μεγάλου αριθμού διαφορετικών εγγράφων, κατάσταση η οποία καθιστά σχεδόν αδύνατο για τον ενδιαφερόμενο για την πολιτική πολίτη να έχει μια συνολική εικόνα των πραγμάτων.

1.3 Οι διασυνδέσεις της στρατηγικής της Λισαβόνας με τη στρατηγική για την αιχμώρο ανάπτυξη είναι συγκεχυμένες. Για να μπορούν να γίνουν κατανοητές από τους πολίτες, πρέπει οπωσδήποτε να καταβληθούν προσπάθειες στο χώρο της πληροφόρησης και της συνεκτικότητας. Πρέπει να αναθεωρηθεί το μέσο των αναλύσεων αντίκτυπου, έτσι ώστε παράλληλα με την οικονομική διάσταση να συνεκτιμώνται και οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις. Η έρευνα και καινοτομία που προωθούνται στο πλαίσιο της Λισαβόνας πρέπει να υποστηρίζουν άμεσα την αιχμώρο ανάπτυξη.

1.4 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να θεωρήσει ότι το πλαίσιο δράσης που προτείνεται με την ανακοίνωση αποτελεί μια νέα, αναθεωρημένη στρατηγική. Μπορεί μν να γίνεται μια σωστή ανάλυση της τρέχουσας κατάστασης και να αναγνωρίζεται ότι «η κατάσταση δεν μπορεί να συνεχιστεί», ωστόσο τα πράγματα παραμένουν κατά κάποιο τρόπο στο επίπεδο της ανάλυσης. Δεν περιγράφεται καθόλου με συγκεκριμένο τρόπο ποια μπορεί να είναι η συνέχεια, και ακόμη και εάν αυτό γίνεται, η περιγραφή είναι ανεπαρκής.

1.5 Στο έγγραφο αυτό η Επιτροπή δεν ανταποκρίνεται στη σύσταση της ΕΟΚΕ του Απριλίου 2004, ούτε στην υπόσχεση που έδωσε η ίδια τον Ιούνιο του 2005. Δεν ορίζει συγκεκριμένους στόχους που μπορούν να επιτευχθούν στα πλαίσια της στρατηγικής για την αιχμώρο.

1.6 Μια στρατηγική περιγράφει κανονικά την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για την υλοποίηση των στόχων που τίθενται. Η

έλλειψη στόχων πρέπει κατ' ανάγκην να οδηγήσει σε ελλείψεις κατά τον ορισμό των μέσων. Αυτή είναι μια αποφασιστικής σημασίας έλλειψη στην ανακοίνωση. Όταν κανείς δεν γνωρίζει ακριβώς που θέλει να φτάσει, δεν μπορεί βεβαίως να ορίσει με ποιο τρόπο θα φτάσει εκεί.

1.7 Οι κεντρικές δράσεις που περιγράφονται στο έγγραφο της Επιτροπής είναι ασαφείς και καθόλου συγκεκριμένες. Εν μέρει, πρόκειται για παλαιά αιτήματα ή υποσχέσεις που έχουν μείνει μετέωρες εδώ και περισσότερα από τριάντα χρόνια, χωρίς να υλοποιηθούν. Όμως, δεν διεξάγεται συζήτηση γύρω από το ερώτημα ποιος ήταν ο λόγος για τον οποίο δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα τόσο παλαιά αιτήματα, ούτε εάν τα αιτήματα αυτά παραμένουν επίκαιρα και κυρίως εάν είναι επαρκή.

1.8 Στα σημεία, όμως, στα οποία γίνονται εξαιρετικά σημαντικές ανακοινώσεις η Επιτροπή αποφεύγει να δεσμευθεί. Βεβαίως, επικροτείται η ανακοίνωσή της ότι θα αξιοποιήσει το διεθνές εμπόριο ως μέσο για την προαγωγή της αιχμώρους ανάπτυξης. Όμως, σε ένα «πλαίσιο δράσης» θεωρείται λογικό ότι θα διευκρινίζεται και με ποιο τρόπο μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος αυτός.

1.9 Η Επιτροπή πρέπει να διασαφηνίσει το ρόλο των διαφόρων παραγόντων, απαντώντας στο ερώτημα «ποιος κάνει τι» σε συμφωνία με τις αρμοδιότητες της Ε.Ε., των κρατών μελών, των κοινωνικών εταίρων και των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων.

1.10 Από την πλευρά της, η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι έχει την πρόθεση να συμβάλει στη συζήτηση καταρτίζοντας σταδιακά μια βάση δεδομένων που θα επιτρέπει τη διάδοση των καλύτερων πρακτικών, σχολιάζοντας τα εμπόδια που συναντούν οι διάφοροι παράγοντες στην πράξη, με τρόπο που να ενδυναμώνει την εμπειρογνομοσύνη στην οποία θα μπορούν να στηριχθούν η Επιτροπή και ενδιαφερόμενες πλευρές.

1.11 Στη συνέχεια, η ανακοίνωση αφήνει ανοιχτά περισσότερα ερωτήματα από αυτά που απαντά, ή εγείρει νέα ερωτήματα την απάντηση των οποίων η κοινωνία αναμένει, μέχρι στιγμής ματαιώς.

1.12 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη βαθιά της λύπη γι' αυτό. Η ανακοίνωση αυτή δεν προωθεί πραγματικά την πολιτική για την αιχμώρο ανάπτυξη αλλά αποδεικνύει μάλλον ότι η κατάσταση παραμένει στάσιμη.

2. Κύρια σημεία και ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Στις 13 Δεκεμβρίου 2005, δηλαδή αμέσως πριν το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων στις Βρυξέλλες, η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο την ανακοίνωση «Επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη — πλαίσιο δράσης»⁽¹⁾, η οποία αποτελεί και το θέμα της παρούσας γνωμοδότησης.

2.2 Η υπό εξέταση στρατηγική της Ε.Ε. για την αειφόρο ανάπτυξη αποφασίστηκε στη εαρινή σύνοδο κορυφής το 2001 στο Γκέτεμποργκ. Η ΕΟΚΕ έχει λάβει επανειλημμένα θέση, τόσο στο στάδιο που προηγήθηκε της κατάρτισης της στρατηγικής όσο και επί της ίδιας της στρατηγικής, για τελευταία φορά μάλιστα με τις διευρυντικές γνωμοδοτήσεις που εκπόνησε με τίτλο «Αξιολόγηση της στρατηγικής της Ε.Ε. για την αειφόρο ανάπτυξη», τον Απρίλιο του 2004⁽²⁾ και «Ο ρόλος της αειφόρου ανάπτυξης στα πλαίσια των προσεχών δημοσιονομικών προοπτικών», το Μάιο του 2005⁽³⁾. Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2005, διοργάνωσε από κοινού με την Επιτροπή ένα φόρουμ ενδιαφερομένων το οποίο παρακολούθησαν πάρα πολλοί παράγοντες και χαρακτηρίστηκε ως ιδιαίτερα εποικοδομητικό, και το Μάρτιο του 2006 διεξήγαγε ακόμη μια ακρόαση στα πλαίσια της κατάρτισης της εν λόγω γνωμοδότησης. Όπως είναι ευνόητο, τα πορίσματα συνεκτιμήθηκαν δεόντως.

2.3 Η Επιτροπή Πρόντι είχε ανακοινώσει ότι πρόθεσή της ήταν να επεξεργαστεί τη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη και να λάβει τη σχετική απόφαση. Ωστόσο, αυτό δεν έχει ακόμη συμβεί. Αντιθέτως, αυτό που συνέβη ήταν να προκύψουν σημαντικές καθυστερήσεις με την κατάρτιση του εγγράφου ή των εγγράφων. Αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί ένδειξη των δυσχερειών που αντιμετωπίζει η Επιτροπή αλλά και το Συμβούλιο με την προώθηση και στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη.

2.4 Το Φεβρουάριο του 2005 η Επιτροπή Μπαρόσο δεν παρουσίασε μια αναθεωρημένη στρατηγική αλλά την ανακοίνωση «Επανεξέταση της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη 2005: πρώτος απολογισμός και μελλοντικές κατευθύνσεις»⁽⁴⁾. Στην ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή αναφέρεται στην «επιδείνωση των τάσεων που είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη», και ιδιαίτερα στο ότι η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε σχέση με τη συνεκτίμηση των αναγκών του περιβάλλοντος στις τομεακές πολιτικές «είναι μέχρι στιγμής περιορισμένη», ότι «...Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελούν ολόένα και μεγαλύτερο πρόβλημα» και ότι «σε ένα κόσμο αυξανόμενης αλληλεξάρτησης δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να παράγουμε και να καταναλώνουμε όπως σήμερα».

2.5 Αυτό είναι το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να αξιολογηθεί η παρούσα ανακοίνωση της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ μπορεί, βεβαίως, να την εκλάβει ως περαιτέρω βήμα προς την επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφορία όχι όμως και ως αποτέλεσμα μιας ολοκληρωμένης αναθεώρησης. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες αλλά και ανεπίσημες πληροφορίες που έχουμε στη διάθεσή μας, ο σημερινός στόχος είναι να ψηφιστεί από το Συμβούλιο, στη σύνοδο του Ιουλίου του 2006, μια αναθεωρημένη έκδοση της στρατηγικής για την αειφορία του 2001 και, στη συνέχεια, να παρουσιαστούν τα συμπεράσματα στα πλαίσια της κοινής ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αειφορία για την περίοδο έως το 2009. Σε σχέση με αυτό, η ΕΟΚΕ διαπιστώνεται προφανώς ότι η Επιτροπή δεν ανταποκρίθηκε στην υποχρέωση που είχε αναλάβει το 2001 να υποβάλει η ίδια

αναθεωρημένη έκδοση της στρατηγικής με την έναρξη της νέας θητείας της Επιτροπής. Αυτό που συνέβη είναι να κατατέθηκαν πέντε έγγραφα⁽⁵⁾ τα οποία είχαν συνταχθεί μέχρι το 2005, τα οποία μπορεί οπωσδήποτε να θεωρηθεί ότι αποτελούν σημεία αναφοράς και υλικό για την διενέργεια αναθεώρησης, σε καμία, όμως, περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσφέρουν μια αναθεωρημένη και νέα στρατηγική για την επόμενη τετραετία η οποία να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες και πάντα απειλητικές νέες τάσεις.

2.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απορία της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν σχολίασε την τελευταία διευρυντική γνωμοδότηση της με θέμα «Αξιολόγηση της στρατηγικής της Ε.Ε. για την αειφόρο ανάπτυξη»⁽⁶⁾, παρά τη δέσμευση που είχε αναλάβει να το κάνει. Πολλά από τα βασικά ερωτήματα που είχε θέσει τότε η ΕΟΚΕ παραμένουν αναπάντητα, γεγονός το οποίο αντανακλάται και επιβεβαιώνεται από την έλλειψη στόχων, ιδεών, και προσανατολισμού στο προτεινόμενο «πλαίσιο δράσης».

2.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, εξάλλου, τη λύπη της, όπως έκανε και το 2004, για την έλλειψη σαφών ενδείξεων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο υπάρχει πρόθεση να υιοθετηθούν και να αντιπαρατεθούν οι δύο μεγάλες στρατηγικές που καθοδηγούν τις τρέχουσες δράσεις της Ε.Ε., δηλαδή η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη και η στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ε.Ε.⁽⁷⁾ Από την εξέταση των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων που σχετίζονται με την στρατηγική της Λισαβόνας, προκύπτει ότι η αειφόρος ανάπτυξη δεν έχει χαρακτηριστεί ως προτεραιότητα από τα κράτη-μέλη. Δυνάμει αυτού, διαπιστώνεται η ύπαρξη ενός χάσματος σε σχέση με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2005, στα οποία ορίζεται ότι στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί την υπέρτατη στρατηγική της Ε.Ε..

2.8 Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ έχει την πρόθεση να εξετάσει κυρίως κατά πόσον συνεκτιμήθηκαν και εφαρμόστηκαν οι δηλώσεις, τα ερωτήματα και οι συστάσεις που είχε διατυπώσει στις γνωμοδοτήσεις του Απριλίου 2004 και του Μαΐου 2005, που αναφέρονται παραπάνω.

2.9 Πέραν αυτού, θα εξεταστεί κατά πόσον έχουν πραγματοποιηθεί οι φιλοδοξίες που είχαν διατυπωθεί από την ίδια την Επιτροπή.

⁽¹⁾ 1) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: επανεξέταση της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη - Πλαίσιο δράσης (COM(2005) 658 τελικό, 13.12.2005). (http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/de/com/2005/com2005_0658de01.pdf)

2) Έκθεση τη Στατιστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Measuring progress towards a more sustainable Europe - Sustainable development indicators for the European Union - Data 1990-2005» (το έγγραφο αυτό υπάρχει σήμερα μόνο στα αγγλικά (13.12.2005).

3) Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (16./17. Ιουνίου 2005), Συμπεράσματα της Προεδρίας: Κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο ανάπτυξη. (http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/85350.pdf)

4) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Επανεξέταση της στρατηγικής της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη 2005: Πρώτος απολογισμός και μελλοντικές κατευθύνσεις (COM(2005) 37 τελικό, 9.2.2005). (http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/de/com/2005/com2005_0037de01.pdf)

5) Παράρτημα στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SEK(2005) 225 - έκθεση προόδου.

⁽⁶⁾ ΕΕ αριθ. C 117, 30.4.2004, σελ. 22.

⁽⁷⁾ ΕΕ αριθ. C 325, 24.12.2002, σελ. 5.

⁽¹⁾ COM(2005) 658 τελικό.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 117, 30.4.2004, σελ. 22.

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 267, 27.10.2005, σελ. 22.

⁽⁴⁾ COM(2005) 37 τελικό, 9.2.2005.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Στην ανακοίνωση που εξετάζεται, η Επιτροπή περιγράφει καταρχάς, όπως έχει κάνει και σε πολλά άλλα έγγραφα που προηγήθηκαν, την κατάσταση που επικρατεί εν γένει. Δύο αποσπάσματα από την τρίτη παράγραφο της ανακοίνωσης περιγράφουν με ιδιαίτερη σαφήνεια την κατάσταση: «Η Ευρώπη πραγματοποίησε καλή αρχή όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών της αειφόρου ανάπτυξης. Εντούτοις, οι ταχύρρυθμες αλλαγές επιβάλλουν την εντατικοποίηση των προσπαθειών.»

3.2 Η ΕΟΚΕ μπορεί να επιβεβαιώσει τη δήλωση αυτή και συμμαρύνεται τη γενικότερη ανάλυση που εφαρμόζεται: Σε πολλούς τομείς έχουν αναληφθεί υποδειγματικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ε.Ε. και κρατών μελών, καθώς επίσης και σε επίπεδο επιχειρήσεων, ΜΚΟ και ιδιωτών. Όμως, οι πρωτοβουλίες αυτές δεν αρκούν για να μπορέσει κανείς να μιλήσει ήδη περί αντιστροφής των τάσεων.

3.3 Υπάρχουν ήδη παραδείγματα επιτυχών προσπαθειών σε εθνική κλίμακα (όπως ο θετικός αντίκτυπος που είχε για το περιβάλλον και για την απασχόληση το γερμανικό πρόγραμμα για την ανακαίνιση των κτιρίων με σκοπό την ενεργειακή αποδοτικότητα ή για την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε τομεακό επίπεδο (όπως η κατάργηση της χρήσης βλαβερών για το περιβάλλον ουσιών σε εγκαταστάσεις κλιματισμού αυτοκινήτων ή «το πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες»), ακόμη και σε επίπεδο επιχειρήσεων (όπως η περίπτωση της British Petroleum, η οποία δεσμεύτηκε το 1998 να περιορίσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 10 % έως το 2010, δηλαδή κάτω από τις τιμές του 1990, στόχο που πέτυχε ήδη το 2003 προάγοντας την ενεργειακή αποδοτικότητα. Σε σχέση με το θέμα αυτό, αξίζει να σημειωθεί η επιστολή που υπέγραψαν μεγάλες βρετανικές και πολυεθνικές επιχειρήσεις για την υποστήριξη των προσπαθειών του βρετανού πρωθυπουργού για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος (*)).

3.4 Τα παραδείγματα αποδεικνύουν ότι βιώσιμες μέθοδοι παραγωγής και κατανάλωσης όχι μόνο είναι τεχνικά εφικτές, αλλά είναι και οικονομικά πρακτικές και συμβάλλουν στη διασφάλιση ή ακόμη και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Το σημείο αυτό πρέπει να προβληθεί με σαφέστερο τρόπο απ' ό,τι μέχρι σήμερα.

3.5 Η αειφόρος ανάπτυξη είναι ένα νέο, διαφορετικό και ολοκληρωμένο πρότυπο κοινωνικής ανάπτυξης: Η οικονομική, κοινωνική και οικολογική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης αλληλοενισχύονται και συμβάλλουν στη διατήρηση «ευρωπαϊκών αξιών». Έτσι, η αειφόρος ανάπτυξη προάγει την γενικότερη κοινωνική ευημερία. Από αυτή την άποψη, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις κοινές προσπάθειες που γίνονται από την Επιτροπή και τη Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη «δείκτη ευημερίας», ο οποίος από την άποψη της αειφόρου ανάπτυξης θα είναι περισσότερο έγκυρος ως μονάδα μέτρησης από ό,τι το ΑΕγχΠ. Το «οικολογικό ίχνος» το οποίο προβάλλεται εκτός άλλων από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος, θα μπορούσε ενδεχομένως να αποδειχθεί χρήσιμο για το σκοπό αυτό. Ο δείκτης αυτός θα πρέπει να συνεκτιμά το εξωτερικό περιβαλλοντικό κόστος αλλά και συγκεκριμένα κοινωνικά κόστη.

3.6 Η ουσία της αειφόρου ανάπτυξης δεν είναι η αντιστάθμιση των ελλείψεων που εμφανίζονται σε ένα τομέα με τη θέσπιση μέτρων σε άλλους. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούσε η πολιτική στο παρελθόν. Τον Ιούνιο του 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε αυτή την ερμηνεία της έννοιας της

ανάπτυξης και υπάρχουν πολλά έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία αποδεικνύουν ότι αυτή η προσέγγιση λειτουργεί (*).

3.7 Ωστόσο, πρέπει πρώτα να διεξαχθεί ευρεία συζήτηση στο χώρο της πολιτικής αλλά και στην κοινωνία με αντικείμενο τις αξίες που έχουμε ενστερνιστεί στην Ευρώπη — εν μέρει σε αντίθεση με άλλες περιοχές του κόσμου — και τις οποίες πρέπει να υποστηρίξουμε, καθώς και γύρω από τους στόχους που επιθυμούμε να επιτύχουμε στην Ευρώπη σε ό,τι αφορά την αειφόρο ανάπτυξη. Θα μπορούσαμε να υπερθεματίσουμε, υποστηρίζοντας ότι η συζήτηση αυτή θα έπρεπε να είχε ήδη διεξαχθεί. Μόνο εφόσον διασαφηνιστούν οι στόχοι που πρέπει να υλοποιηθούν και οι (ευρωπαϊκές) αξίες που πρέπει να προστατευθούν θα μπορέσει κανείς να αρχίσει να συζητά για την πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για την υλοποίηση αυτών των στόχων (δηλαδή για την στρατηγική). Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει για άλλη μια φορά εάν η συζήτηση αυτή έχει ήδη διεξαχθεί στο βαθμό που θα έπρεπε. Επαναλαμβάνει δε την διαπίστωση που έκανε πριν από δύο χρόνια ότι ακόμη και η έννοια «αειφορία» είναι άγνωστη σε πάρα πολλούς πολίτες· ακόμη και εκείνοι που την είχαν ακούσει κάποτε, συχνά αγνοούν το περιεχόμενό της. Οπωσδήποτε, οι συνθήκες αυτές δεν μπορεί να θεωρηθούν θετικές για την ανάληψη πολιτικής δράσης (η κατάσταση είναι παρόμοια και σε ό,τι αφορά στην «στρατηγική της Λισαβόνας»!).

3.8 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει πάρα πολύ καλά ότι δεν είναι καθόλου εύκολο να συζητηθούν οι αξίες και οι στόχοι που προαναφέρθηκαν στο πλαίσιο των παγκοσμιοποιημένων αγορών. Η ανάληψη πρωτοποριακού ρόλου από την Ευρώπη σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση των θεμελιωδών αξιών της ζωής μπορεί, για παράδειγμα, να έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση μη αειφόρων τμημάτων της παραγωγής από την Ευρώπη σε άλλες περιοχές του κόσμου (κατάσταση η οποία δεν συνιστά επιτυχία για αναθεώρηση σε παγκόσμια κλίμακα) και να επηρεάσει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ακριβώς, όμως, επειδή υπάρχει μια πληθώρα προβλημάτων που διαφαίνονται, είναι απαραίτητο να διεξαχθεί επιτέλους η ευρεία συζήτηση την οποία έχει ζητήσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ.

Συγκέντρωση σε βασικούς τομείς

3.9 Στην ανακοίνωση, η Επιτροπή εστιάζει το ενδιαφέρον της σε 6 «βασικά θέματα», που είναι συγκεκριμένα τα ακόλουθα:

- Κλιματικές αλλαγές και καθαρή ενέργεια,
- Δημόσια υγεία,
- Κοινωνικός αποκλεισμός, δημογραφία και μετανάστευση,
- Διαχείριση των φυσικών πόρων,
- Βιώσιμες μεταφορές και
- Παγκόσμια φτώχεια και αναπτυξιακές προκλήσεις.

(*) Μεταξύ αυτών, πρέπει να τονισθούν ιδιαίτερες τα ακόλουθα έγγραφα: «The effects of environmental policy on European business and its competitiveness: a framework for analysis», SEK(2004) 769 (το έγγραφο αυτό διατίθεται σήμερα μόνο στα αγγλικά) «Commission staff working document on the links between employment policies and environment policies», SEK(2005) 1530 (το έγγραφο αυτό διατίθεται σήμερα μόνο στα αγγλικά). «Η συμβολή της απασχόλησης και της αναλογικότητας στην ανάπτυξη της οικονομίας», SEK(2004) 690.

(*) http://www.cpi.cam.ac.uk/bep/downloads/CLG_pressrelease_letter.pdf

3.10 Όπως έχει τονίσει επανειλημμένα σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι θεωρεί ορθή μια ορισμένη συγκέντρωση, επισημαίνει, όμως, ότι πρέπει να εξεταστούν περισσότερο εμπεριστατωμένα τουλάχιστον εκείνοι οι τομείς στους οποίους η ΕΕ διαθέτει πλήρεις αρμοδιότητες — μεταξύ άλλων και οικονομικές — όπως, π.χ., η γεωργική και η περιφερειακή πολιτική. Εντύπωση προξενεί το γεγονός ότι στην ανακοίνωση δεν γίνεται σχεδόν καμία παραπομπή στους τομείς αυτούς, ενώ στο παράρτημα χρησιμοποιείται μια διεύθυνση στο διαδίκτυο για να γίνει αναφορά, π.χ., στον κανονισμό της Επιτροπής για τους στρατηγικούς προσανατολισμούς για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών την περίοδο 2007 — 2013 (COM(2005)304 τελικό), χωρίς να αναφέρονται περαιτέρω στοιχεία σχετικά με τους στόχους και τα μέτρα που σχετίζονται με την περισσότερο βιώσιμη ανάπτυξη.

3.10.1 Στην εισαγωγή της ανακοίνωσης, με την περιγραφή των προσπαθειών που έχει καταβάλει μέχρι στιγμής ΕΕ, γίνεται, για παράδειγμα, μια σύντομη παραπομπή στη μεταρρύθμιση της γεωργικής και της αλιευτικής πολιτικής, και τονίζεται ότι «η εντατικοποίηση της πολιτικής για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών» αποτελεί έκφραση της υποχρέωσης για μια ολοκληρωμένη διαμόρφωση της πολιτικής. Όμως, η ΕΟΚΕ θεωρεί αυτή τη δήλωση εντελώς ακατανόητη, δεδομένου ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει λόγος περί «εντατικοποίησης». Σε αντίθεση με τις πολιτικές υποσχέσεις της Επιτροπής και παρά τις συστάσεις της ΕΟΚΕ ⁽¹⁰⁾, οι χρηματοδοτικοί πόροι που θα διατεθούν για την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών κατά την επόμενη περίοδο 2007 — 2013 θα υπολείπονται σημαντικά από τις προβλέψεις του τρέχοντος προϋπολογισμού αλλά και από τον προγραμματισμό της Επιτροπής ⁽¹¹⁾.

3.10.2 Σε σχέση με την αλιευτική πολιτική, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, μέχρι στιγμής, δεν έχει καταστεί ούτε μια φορά εφικτό να τηρηθούν οι συμφωνημένες ποσοστώσεις, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η υπεραλίευση των θαλασσών. Η απλή απαρίθμηση διαφόρων σελίδων του διαδικτύου με πληροφορίες σχετικά με παλαιές πολιτικές ή με πιθανά σχέδια για την έκδοση ανακοινώσεων ή πράσινων βιβλίων της Επιτροπής φαίνεται ανεπαρκής, εάν ληφθεί υπόψη αυτή η κατάσταση, για να επιτευχθεί ο αποκαλούμενος «επιχειρησιακός» στόχος που είναι η «επίτευξη μέγιστης βιώσιμης απόδοσης στην υγεία μέχρι το 2015» ⁽¹²⁾.

Έλλειψη σαφών στόχων

3.11 Στην ανακοίνωση που εξέδωσε το Φεβρουάριο του 2005 (COM(2005)37 τελικό), η Επιτροπή είχε κάνει μια σημαντική και από την άποψη της ΕΟΚΕ ορθή ανάλυση της πάντοτε μη βιώσιμης κατάστασης και των τάσεων που παρατηρούνται και στο δεύτερο μέρος («Η αντιμετώπιση των προκλήσεων») προέβaine σε ανακοινώσεις που είχαν ζητηθεί προηγουμένως και από την ΕΟΚΕ. Τονίζεται ότι «...ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν συνδυαστεί η οικονομική ανάπτυξη με την κοινωνική ένταξη και την προστασία του περιβάλλοντος, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις άλλες περιοχές του πλανήτη», το ζητούμενο είναι «να επικεντρωθεί η χάραξη των πολιτικών της ΕΕ στην αειφόρο ανάπτυξη», κα αναφέ-

ρεται ότι «είναι απαραίτητο να αποσαφηνιστούν οι στόχοι και οι σχετικές προθεσμίες, ώστε να επικεντρωθεί η δράση στους τομείς προτεραιότητας και να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση της προόδου. Αν και οι τάσεις αντιπροσωπεύουν μακροπρόθεσμα προβλήματα που θα απαιτήσουν μακροπρόθεσμες λύσεις, ο μόνος τρόπος να διασφαλιστεί ότι η κοινωνία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση είναι να τεθούν ενδιάμεσοι σαφείς στόχοι και να αξιολογείται η πρόοδος. Συνεπώς, ο καθορισμός μακροπρόθεσμων στόχων δεν πρέπει να εκληφθεί ως αναβολή της δράσης».

3.12 Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε τον Απρίλιο του 2004, η ΕΟΚΕ παρατηρεί, επίσης, ότι πολλοί λίγοι από τους στόχους που περιλαμβάνονται στην στρατηγική για την αειφορία είναι σαφείς, άρα και μετρήσιμοι. Επίσης, επισημαίνει ότι αυτό δεν ίσχυε πάντα, και ότι στην ανακοίνωση της Επιτροπής η οποία αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη της στρατηγικής για την εγχώρια είχαν οριστεί σαφείς στόχοι ⁽¹³⁾.

3.12.1 Η ΕΟΚΕ διευκρίνισε ήδη από τότε ότι, χωρίς τον ορισμό των κατάλληλων απώτερων αλλά και ενδιάμεσων στόχων, η στρατηγική δεν θα είχε συγκεκριμένο προσανατολισμό. Επίσης, έθεσε το ερώτημα τι σημαίνει στην ουσία ο όρος «στρατηγική», παρατηρώντας ότι: Η στρατηγική ορίζεται ως ένα λεπτομερές σχέδιο για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου, όπου εκ των προτέρων συνυπολογίζονται οι εκάστοτε παράγοντες που ενδεχομένως συνδέονται με την εκάστοτε δράση. Συνεπώς, η βιώσιμη ανάπτυξη της ΕΕ θα πρέπει μελλοντικώς

— να προβλέπει σαφείς στόχους,

— να περιγράφει τα διαφορετικά μέσα προς την επίτευξη των στόχων, όπου καθορίζονται επακριβώς τα καθήκοντα, οι αρμοδιότητες και η δυνατότητες άσκησης επιρροής κατά περίπτωση,

— να καταμερίζει τους μακροπρόθεσμους στόχους σε ήτοι αναγκαίον ενδιάμεσους στόχους, η επίτευξη των οποίων πρέπει να παρακολουθείται τακτικά με τη χρήση εύληπτων δεικτών,

— να αντιμετωπίζει τους δυνάμει ζημιόγόνους παράγοντες για την εν λόγω διαδικασία και

— να διασφαλίζει ότι όλοι οι πολιτικοί τομείς θα αναλύονται και θα αξιολογούνται στο μέλλον πάντα με βάση τα κριτήρια της βιωσιμότητας. ⁽¹⁴⁾.

3.13 Η μεγαλύτερη έλλειψη της ανακοίνωσης της Επιτροπής και του «πλαισίου δράσης» που περιγράφεται σ' αυτήν είναι ότι, για άλλη μια φορά, δεν ορίζονται πραγματικά σαφείς στόχοι και ορόσημα, ούτε περιγράφεται η πορεία που πρέπει να ακολουθηθεί για την υλοποίησή τους, παρά το γεγονός ότι η ίδια Επιτροπή θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να γίνει αυτό. Στο έγγραφο περιλαμβάνονται ιδιαίτερα ασαφείς «βασικές δράσεις», και στο παράρτημα 2 προστίθενται μία σειρά από «επιχειρησιακούς στόχους» καθώς και «παραδείγματα βασικών δράσεων: Τρέχουσες και προγραμματιζόμενες», που είτε μοιάζουν να είναι αυθαίρετες και να μη δηλώνουν πολλά πράγματα, είτε στην καλύτερη περίπτωση θα «εξεταστούν» ή «θα ληφθούν υπόψη».

⁽¹⁰⁾ βλ. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης απ το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΠΑ), ΕΕ αριθ. C 234, 22.9.2005, σελ. 32, και την διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα «Ο ρόλος της βιώσιμης ανάπτυξης στο πλαίσιο των προσεχών Δημοσιονομικών προοπτικών», ΕΕ αριθ. C 267, 27.10.2005, σελ. 22.

⁽¹¹⁾ Βλέπε επίσης την ομιλία της αρμόδιας για τη Γεωργία επιτρόπου Fischer-Boel στη διεθνή πράσινη εβδομάδα στις 12.1.2006.

⁽¹²⁾ COM(2005) 658 τελικό, παράρτημα 2, σελ. 28.

⁽¹³⁾ Στην ανακοίνωση αυτή περιλαμβάνονταν εν μέρει ιδιαίτερα φιλόδοξοι στόχοι. Για παράδειγμα, γινόταν λόγος για μια μακροπρόθεσμα απαραίτητη μείωση των εκπομπών CO₂ κατά 70 %, COM(2003) 745 τελικό./2.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ αριθ. C 117 30.4.2004, σελ. 22, σημ. 2.2.7.

3.14 Επίσης, δεν αναφέρεται ποιος θα πρέπει σε τελευταία ανάλυση να είναι αρμόδιος για πιο πράγμα, ούτε με ποιο τρόπο θα πρέπει να δικτυωθούν οι διάφορες πολιτικές βαθμίδες, έτσι ώστε οι επιμέρους αρμοδιότητες να οδηγήσουν στις καλύτερες δυνατές συνεργίες.

Καμία συζήτηση περί μέσων

3.15 Η ΕΟΚΕ μελέτησε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το κεφάλαιο 3.2 και τις επεξηγήσεις σχετικά με το περισσότερο αποτελεσματικό μείγμα μέτρων. Είναι απόλυτα σωστό ότι «Οι κυβερνήσεις και οι άλλοι δημόσιοι φορείς έχουν στη διάθεσή τους ένα ευρύ φάσμα εργαλείων με τα οποία μπορούν να ενθαρρύνουν τους πολίτες να πραγματοποιούν αλλαγές, όπως οι κανονιστικές ρυθμίσεις, η φορολογία, οι δημόσιες συμβάσεις, οι επιδοτήσεις, οι επενδύσεις, οι δαπάνες και η ενημέρωση. Η πρόκληση συνίσταται στην επίτευξη του κατάλληλου συνδυασμού μέσων, ούτως ώστε η χρήση των εργαλείων και η εφαρμογή των πολιτικών να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν καλύτερη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων για να υποστηρίξουν την αειφόρο ανάπτυξη. Το ισχυρότερο ίσως μέσο προαγωγής της αλλαγής είναι να διασφαλιστεί ότι οι αγορές αποστέλλουν τα κατάλληλα σήματα (‘‘καθορισμός σωστών τιμών’’), παρέχοντας έτσι έντονη παρότρυνση στους πολίτες να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους και να διαμορφώσουν την αγορά ανάλογα. Η αλλαγή αυτή είναι δυνατή εάν διασφαλιστεί ότι όλοι μας, τόσο οι παραγωγοί όσο και οι καταναλωτές, αντιμετωπίζουμε το πλήρες κόστος και τις συνέπειες των αποφάσεών μας τη στιγμή που τις λαμβάνουμε. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, να ενσωματώνεται στην τιμή του προϊόντος το κόστος που επιβάλλουν στα άλλα μέλη της κοινωνίας οι ‘‘ρυπαίνοντες’’, όπως πράττουν ήδη ορισμένα κράτη μέλη (παραδείγματος χάριν, μέσω των τελών ή των πράσινων φόρων)...»

3.16 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να υπογραμμίσει τη δήλωση αυτή, η οποία συμφωνεί με τα αιτήματα που περιλαμβάνονται σε πολλές από τις γνωμοδοτήσεις που υιοθέτησε τα τελευταία χρόνια ⁽¹⁵⁾. Όμως, εκφράζει βαθύτατη λύπη για το γεγονός ότι το έγγραφο περιορίζεται στην ανάλυση και δεν παρέχει καμία ένδειξη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο υπάρχει πρόθεση να αντιμετωπιστεί το θέμα του καταλογισμού του εξωτερικού κόστους.

3.17 Στην έκθεση που εξέδωσε τον Απρίλιο του 2004, η ΕΟΚΕ καλούσε την Επιτροπή να δραστηριοποιηθεί στο χώρο αυτό και να επιδιώξει και να τροφοδοτήσει το διάλογο με όλους τους ενδιαφερόμενους κύκλους. Αυτό γιατί όλοι οι ενδιαφερόμενοι όχι μόνο επιθυμούν, αλλά και έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν με ποιο τρόπο (και πότε) υπάρχει πρόθεση να εξασφαλιστεί ο καταλογισμός του εξωτερικού κόστους. Επίσης, η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει ήδη από τότε να διευκρινιστεί ποιος θα είναι ο αντίκτυπος που θα έχει ο καταλογισμός του κόστους στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας εν γένει και, π.χ., στον κλάδο των μεταφορών. Η ίδια η Επιτροπή διαπίστωσε ότι «λιγότερο από το ήμισυ των εξωτερικών δαπανών για το περιβάλλον ... ενσωματώνεται στις τιμές της αγοράς», πράγμα που σημαίνει ότι «στηρίζεται μια ζήτηση που αντίκειται στην αειφορία» ⁽¹⁶⁾.

3.18 Η ΕΟΚΕ διερωτάται πού και πότε σκέφτεται η Επιτροπή να διεξάγει επιτέλους αυτή τη συζήτηση. Κατά τη γνώμη της, η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη προσφέρει την κατάλληλη βάση για να γίνει αυτό. Εξάλλου, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη η υποσχεθείσα εδώ και δύο χρόνια ανακοίνωση με θέμα τη χρήση προσανατολισμένων στην αγορά μέσων για την περιβαλλοντική πολιτική στην εσωτερική αγορά.

3.19 Επίσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τον σχετικά προαιρετικό χαρακτήρα της ακόλουθης δήλωσης της Επιτροπής: «...Τα κράτη μέλη θα πρέπει, σε συνεργασία με την Επιτροπή, να ανταλλάξουν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές για τη μετατόπιση της φορολόγησης από την εργασία στην κατανάλωση και/ή τη ρύπανση, κατά τρόπο που να μην επηρεάζει τα έσοδα, προκειμένου να συμβάλουν στους κοινοτικούς στόχους σχετικά με την αύξηση της απασχόλησης και την προστασία του περιβάλλοντος.» Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να δραστηριοποιηθεί χωρίς καθυστέρηση στον τομέα αυτό, να διενεργήσει το συντομότερο δυνατό σχετικές έρευνες, και να διαβιβάσει τα αποτελέσματα μαζί με την αξιολόγησή τους και την εκτίμηση του αντίκτυπου στα κοινοτικά όργανα με τη μορφή ανακοίνωσης.

3.20 Εκτός από τον παραγκωνισμό μιας παλαιάς αρετής της ΕΕ που ήταν η ικανότητα διατύπωσης σαφών στόχων και ορισμού συγκεκριμένων προθεσμιών, η εν λόγω παράλειψη και οι συζητήσεις σχετικά με τα πιθανά μέσα και τον αντίκτυπό τους είναι άλλη μία μεγάλη έλλειψη της ανακοίνωσης. Βεβαίως, κατ' αυτόν τον τρόπο αποτρέπονται οι πιθανές διενέξεις, ωστόσο η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επανειλημμένα να προωθηθεί ενεργά ακριβώς αυτή η κριτική αντιπαράθεση με όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται στη διαδικασία, γιατί διαφορετικά οι διεργασίες για την προαγωγή της αειφορίας δεν μπορεί να σημειώσουν ουσιαστική πρόοδο.

3.21 Θετική είναι η άποψη της ΕΟΚΕ σε ό,τι αφορά στην ανακοίνωση για την καλύτερη διασύνδεση των εθνικών στρατηγικών με τις ευρωπαϊκές. Ωστόσο, όπως ειπώθηκε, ήδη, για να γίνει αυτό απαιτείται πρώτα μια πραγματικά ευρωπαϊκή στρατηγική, και όχι απλώς ένα έγγραφο στο οποίο διασυνδέονται από πολλούς γνωστές απόψεις, δηλώσεις προθέσεων και προγράμματα, που μέχρι στιγμής δεν ήταν σε θέση να αντιστρέψουν τις αρνητικές τάσεις.

3.22 Από το κείμενο της Επιτροπής, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η αξιολόγηση του αντίκτυπου έχει καθοριστική σημασία για τη βελτίωση της συνεκτικότητας των διαφόρων πρωτοβουλιών και των επιμέρους σταδίων αυτών (σχεδιασμός, εκτέλεση κλπ.). Πρέπει, όμως, να ληφθεί υπόψη ότι οι αναλύσεις αυτές δεν πρέπει να στηρίζονται μόνο στο συνεπαγόμενο κόστος αλλά και σε άλλα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα ⁽¹⁷⁾. Κατά συνέπεια, πρέπει να καταρτιστεί ένα κριτήριο με βάση το παράδειγμα της αξιολόγησης του αντίκτυπου επί της ανταγωνιστικότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεκτίμηση των δύο τελευταίων διαστάσεων.

3.22.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της ότι η επιλεξιμότητα για χρηματοδότηση σχεδίων με βάση τα διάφορα προγράμματα και τις θέσεις του προϋπολογισμού πρέπει να στηρίζεται στα κριτήρια της αειφόρου ανάπτυξης ⁽¹⁸⁾. Αυτό πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπόψη τη στιγμή της αξιολόγησης της αποδοτικότητας των δαπανών αυτών.

Έλλειψη σαφούς διακυβέρνησης

3.23 Εκτός από την ασάφεια των στόχων και την έλλειψη συζήτησης γύρω από το θέμα των μέσων, η ΕΟΚΕ εντοπίζει άλλη μια αδυναμία του εγγράφου. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν απαντά στο ερώτημα της κατανομής αρμοδιοτήτων. Πρόκειται για ένα

⁽¹⁵⁾ Βλέπε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας και στην ΕΟΚΕ με θέμα «ανανεώσιμες πηγές ενέργειας», που υιοθετήθηκε στις 15.12.2005, σημείο 1.3, ΕΕ αριθ. C 65, 17.03.2005, σελ. 105.

⁽¹⁶⁾ SEK(1999) 1942, 24.11.99, σελ. 14.

⁽¹⁷⁾ Βλέπε «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια κοινή μέθοδο της ΕΕ για την αξιολόγηση της διοικητικής επιβάρυνσης που επιβάλλεται από τη νομοθεσία», COM(2005) 518 τελικό.

⁽¹⁸⁾ Διερευνητική γνωμοδότηση για το θέμα «ο ρόλος της βιώσιμης ανάπτυξης στα πλαίσια των προσεχών δημοσιονομικών προοπτικών», ΕΕ αριθ. C 267, 27.10.2005, σελ. 22.

επίμαχο θέμα, δεδομένου ότι ορισμένες από τις προγραμματισμένες δράσεις εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Κοινότητας (όπως η εμπορική πολιτική), ενώ άλλες εμπίπτουν μάλλον στην αρμοδιότητα των κρατών μελών (ενέργεια), ή εντάσσονται σε μια προσπάθεια συντονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο (κοινωνική πολιτική). Επιπλέον, σ' αυτή την πληθώρα αρμοδιοτήτων προστίθεται και μια περαιτέρω διάσταση, αυτή της παγκοσμιοποίησης (βλ. επίσης παραπάνω).

3.24 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένας από τους λόγους για τους οποίους δεν έχει σημειωθεί πραγματική πρόοδος στο χώρο της αειφόρου ανάπτυξης είναι η πληθώρα στρατηγικών, σχεδίων δράσης κτλ., καθώς και οι τροποποιήσεις που έχουν υποστεί με την πάροδο των χρόνων ανάλογα με τις πολιτικές περιστάσεις. Σε συμφωνία με τις κατευθυντήριες αρχές της αειφόρου ανάπτυξης που κοινοποιήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2005 ⁽¹⁹⁾, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, σε ό,τι αφορά τα μέτρα, έγκειται στην Επιτροπή να διασαφηνίσει πώς κατανέμονται οι αρμοδιότητες. Στη συνέχεια, οι αρμόδιοι φορείς δεσμεύονται να εγγυηθούν έναντι των άλλων συμβεβλημένων μερών την ύπαρξη σταθερότητας για μια μακρά περίοδο και τη συνεκτικότητα με τα υπόλοιπα μέτρα.

3.25 Δυνάμει των αρχών που περιλαμβάνονται στη λευκή βίβλο για τη διακυβέρνηση και χάρη στην πρόθεση που εκφράζεται στη λευκή βίβλο για την επικοινωνιακή πολιτική «να γεφυρωθεί το χάσμα» που υφίσταται μεταξύ της ΕΕ και των πολιτών της, και στη συνέχεια του Συμβουλευτικού Φόρουμ που πραγματοποιήθηκε στις 20 — 21 Μαρτίου 2006 με θέμα την αειφόρο ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι απαιτείται οπωσδήποτε να διοργανωθούν διαρθρωτικές και μόνιμες διαβουλεύσεις με τις ενδιαφερόμενες πλευρές, προκειμένου η κινητοποίηση των διαφόρων τοπικών παραγόντων να οδηγήσει στην επίτευξη πραγματικής προόδου και να αποκτήσει η αειφόρος ανάπτυξη μια στέρεα βάση. Έτσι, θα ασχοληθεί με τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων παρόμοιας με αυτή που διαχειρίζεται ήδη για την εσωτερική αγορά (PRISM). Προορισμός της βάσης αυτής θα είναι η καταγραφή των εμποδίων στα οποία προσκρούουν οι τοπικοί παράγοντες, η διάδοση καλών πρακτικών, η πληροφόρηση για τις οργανώσεις που είναι αρμόδιες για αυτές τις καινοτόμες πρωτοβουλίες, η παγίωση της προσέγγισης από τη βάση προς τα πάνω και η ενίσχυση της εμπειρογνομosύνης στην οποία μπορεί να στηριχθεί η Επιτροπή, ιδιαιτέρως όταν καταρτίζει προτάσεις οδηγίας, στις αξιολογήσεις αντίκτυπου που πραγματοποιεί καθώς και στις ανακοινώσεις που εκδίδει.

3.26 Η ΕΟΚΕ πιστεύει κατά τα άλλα ότι η μεταρρύθμιση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, που έχει ανακοινωθεί για το 2008, θα προσφέρει στους εκπροσώπους της Ευρώπης την ευκαιρία να εκφραστούν με μια φωνή, για να εξασφαλιστεί ότι η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης θα καταστεί ένα από τα κριτήρια για την χορήγηση βοήθειας.

3.27 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής για την ανά διετία εξέταση της κατάστασης σχετικά με την αειφορία με βάση έκθεση προόδου, με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά και την αξιοποίηση της προσφοράς της ΕΟΚΕ και της ΕΤΠ που διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην κοινωνία.

Σχέση με τη σύγχρονη βιομηχανική πολιτική και την έρευνα

3.28 Στην τελευταία ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την νέα βιομηχανική πολιτική ⁽²⁰⁾, ανακοινώνεται η σύσταση ομάδας υψηλού επιπέδου για την ανταγωνιστικότητα, την ενέργεια και το περιβάλλον, και προβάλλονται ορισμένες προτάσεις που αναφέρονται στις εξωτερικές πτυχές της ανταγωνιστικότητας και της πρόσβασης στην αγορά (άνοιξη 2006). Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη σύσταση ομάδας υψηλού επιπέδου και την εντολή που της ανατίθεται ⁽²¹⁾ και δηλώνει ότι είναι διατεθειμένη να της συμπαρασταθεί στο έργο της, εφόσον υπάρχει ανάγκη. Πέραν αυτού, ελπίζει ότι οι απόψεις που θα διατυπώσει σε κάποια μεταγενέστερη στιγμή, η Επιτροπή θα συμφωνούν με την επιδίωξη να αξιοποιηθούν με τον κατάλληλο τρόπο οι συνεργίες των ευρωπαϊκών πολιτικών και διαφόρων συμβιβασμών ενόψει της υλοποίησης του στόχου της αειφορίας.

3.29 Παρόλο που η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα το στόχο της διάθεσης του 3 % του ΑΕγχΠ για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη (ποσό τα 2/3 του οποίου προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα), θεωρεί ότι οι επενδύσεις αυτές και οι καινοτομίες που επιφέρουν πρέπει να ενταχθούν σε μια προοπτική που προάγει την αειφόρο ανάπτυξη. Στο μέτρο του δυνατού, θα ήταν σκόπιμο να παρουσιάσει η Επιτροπή, με τη συνδρομή της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ομολόγων της στα κράτη μέλη, περιοδική έκθεση στην οποία θα αξιολογείται η κατάσταση, με απώτερο στόχο το συνδυασμό της στρατηγικής της Λισαβόνας με την στρατηγική που περιβάλλει την αειφόρο ανάπτυξη. Εάν υπάρχει ανάγκη, θα πρέπει να περιλαμβάνει συστάσεις στις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές, για να εξασφαλιστεί η συμβατότητα αυτών αλλά και η επίτευξη συνεργιών.

4. Παρατηρήσεις σχετικά με ορισμένους από τους βασικούς τομείς που ορίζονται στο έγγραφο της Επιτροπής

4.1 «κλιματικές αλλαγές και καθαρή ενέργεια»

4.1.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ιδιαίτερη ανησυχία ότι η Επιτροπή παραδέχεται στην ανακοίνωσή της, με τρόπο που ισοδυναμεί σχεδόν με παραίτηση, ότι η αλλαγή του κλίματος δεν μπορεί πλέον να αποτραπεί και ότι «το μοναδικό ζητούμενο» είναι πλέον ο περιορισμός των επιπτώσεων για αυτούς που θα πληγούν περισσότερο.

4.1.2 Οι «βασικές δράσεις» στο χώρο αυτό δεν είναι τίποτα περισσότερο από δηλώσεις προθέσεων και επιφυλακτικές φραστικές ανακοινώσεις σχετικά με τις προσπάθειες για την τήρηση των συνεχιζόμενων υποχρεώσεων και των διεθνών συμφωνιών. Η έλλειψη σαφών στόχων, ιδιαίτερα σ' αυτό τον τομέα, προκαλεί ακόμη περισσότερες ανησυχίες, δεδομένου ότι σήμερα ήδη φαίνεται ότι δεν πρόκειται να επιτευχθούν οι στόχοι του περιορισμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2012, και αυτό παρά την αύξηση των κινδύνων και τα αναμφισβήτητα πλέον έντονα καιρικά φαινόμενα που έχουν καταστρεπτικές επιπτώσεις για τον άνθρωπο και την οικονομία.

⁽¹⁹⁾ Βλέπε παράρτημα Ι στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 16-17 Ιουνίου 2005, «Δήλωση σχετικά με τις βασικές αρχές της αειφόρου ανάπτυξης».

⁽²⁰⁾ «Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Πλαίσιο πολιτικής για την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα της ΕΕ - προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής», COM(2005) 474 τελικό.

⁽²¹⁾ Βλ. ανακοίνωση τύπου IP/06/226.

4.1.3 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις μάλλον γενικές δηλώσεις σχετικά με την αξιοποίηση του ίδιου δυναμικού της ΕΕ για την προαγωγή της αποτελεσματικότητας και της τεχνολογικής εξέλιξης στο χώρο των ανανεώσιμων πηγών και της κατανάλωσης ενέργειας. Υποστηρίζει λοιπόν αυτούς τους στόχους της Επιτροπής, συνιστά όμως στο Συμβούλιο και την Επιτροπή να ορίσουν επείγοντως σαφείς και οπωσδήποτε φιλόδοξους στόχους, να περιγράψουν τα μέσα που απαιτούνται για την υλοποίησή τους και να συζητήσουν τα θέματα αυτά με όλους τους ενδιαφερόμενους.

4.1.4 Έτσι, σήμερα φαίνεται ότι η βιομηχανία ευρίσκεται στα πρόθυρα ενός άλματος σε ό,τι αφορά την κατασκευή μονάδων παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα που δεν εκπέμπουν CO₂. Στα πλαίσια μιας στρατηγικής για την αειφορία, είναι λογικό να περιμένει κανείς ότι θα τεθεί το ερώτημα ποιες είναι οι προϋποθέσεις (συνεπώς και τα μέσα) που πρέπει να ορίσει η πολιτική για να προαγάγει την εφαρμογή μιας τέτοιας τεχνολογίας.

4.2 «Κοινωνικός αποκλεισμός, δημογραφία και μετανάστευση»

4.2.1 Παρόλο που η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι, για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η προσοχή δεν επικεντρώνεται μόνο στο χαμηλό εισόδημα, είναι της γνώμης ότι οι βασικές δράσεις που προτείνονται είναι εντελώς ανεπαρκείς. Η Επιτροπή οφείλει ιδιαιτέρως να επικαιροποιήσει τους δείκτες του Λάκεν ⁽²²⁾ για την ποιότητα των θέσεων εργασίας ⁽²³⁾ και να προβάλει περισσότερο τη διάσταση αυτή στις κατευθυντήριες γραμμές.

4.2.2 Η Επιτροπή ανακοινώνει ότι θα ζητήσει τη γνώμη των κοινωνικών εταίρων σχετικά με το θέμα του συνδυασμού του εργασιακού με τον ιδιωτικό βίο. Στην περίπτωση που οι κοινωνικοί εταίροι θεωρούν μεν ότι πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα αλλά δεν επιτυγχάνουν τη σύναψη συμφωνίας με βάση το άρθρο 139 της ΣΕΚ, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να κριθούν αρμόδιοι η Επιτροπή και τα νομοθετικά όργανα της Ευρώπης. Η διαδικασία αυτή θα πρέπει να ισχύει και για τους άλλους τομείς που εξετάζονται.

4.3 «Διαχείριση των φυσικών πόρων»

4.3.1 Και στην περίπτωση του σημείου «φυσικοί πόροι», οι βασικές δράσεις δεν φαίνεται να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να θεωρηθούν εντελώς αναξιόπιστες. Έτσι, η Επιτροπή γράφει ότι «η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν επαρκή μέσα χρηματοδότησης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura-2000 και να ενσωματώσουν καλύτερα τα θέματα βιοποικιλότητας στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές, ώστε να τεθεί τέρμα στην απώλεια της βιοποικιλότητας.» Ενόψει των δημοσιονομικών αποφάσεων που έλαβε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2005, με τις οποίες διεγράφησαν κονδύλια ακριβώς σε αυτόν τον τομέα, το κοινό μπορεί να διαπιστώσει αμέσως το χάσμα που υπάρχει μεταξύ φιλοδοξίας και πραγματικότητας στην πολιτική της ΕΕ.

⁽²²⁾ Εγγενής ποιότητα της εργασίας: δεξιότητες, κατάρτιση και τη δια βίου εκπαίδευση, εξέλιξη της σταδιοδρομίας, ισότητα των δύο φύλων, υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, ευελιξία και ασφάλιση, κοινωνική ένταξη και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, οργάνωση της εργασίας και ισορροπία μεταξύ επαγγελματικού και ιδιωτικού βίου, κοινωνικός διάλογος και συμμετοχή των εργαζομένων-πολυμέρεια και καταπολέμηση των διακρίσεων, γενικές εργασιακές επιδόσεις.

⁽²³⁾ Βλέπε «Βελτίωση της ποιότητας της εργασίας: επισκόπηση της πρόσφατης προόδου», COM(2003) 728 τελικό.

4.3.2 Στους «επιχειρησιακούς στόχους» που αναφέρονται στο παράρτημα 2 σε σχέση με την «καλύτερη διαχείριση των φυσικών πόρων» επαναλαμβάνονται απλώς γνωστές και καθορισμένες πολιτικές, όπως για παράδειγμα ο στόχος που ανακοινώθηκε με την λευκή βίβλο ⁽²⁴⁾ του 1997(!), το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα περιλαμβάνεται στο ενεργειακό μείγμα να ανέρχεται σε 12 % έως το 2010, για τον οποίο όμως η Επιτροπή υποθέτει στην ανακοίνωση που εξέδωσε στις 26.5.2004 ⁽²⁵⁾ ότι δεν πρόκειται να επιτευχθεί με τα σημερινά μέτρα. Όμως, δεν προτείνονται νέα μέτρα, ούτε προβλέπεται να διεξαχθεί ανάλυση των πιθανών αιτιών αυτής της αποτυχίας.

4.3.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ο ορισμός φιλόδοξων και προσανατολισμένων στο μέλλον στόχων — όπως αυτοί που ανακοίνωσε η Σουηδία στις αρχές Φεβρουαρίου 2006 — θα προσέδιδε περισσότερη ορμή, ενδιαφέρον και στήριξη στην στρατηγική για την αειφορία απ' ό,τι αυτές οι ασαφείς διακηρύξεις προθέσεων, οι οποίες δεν μοιάζουν να είναι ούτε καινούργιες ούτε επίκαιρες. Όπως είναι γνωστό, ο μακροπρόθεσμος στόχος που έθεσε η Σουηδία είναι να υποκαταστήσει τα ορυκτά καύσιμα και να εγκαταλείψει τη χρήση ατομικής ενέργειας.

4.3.4 Επιπλέον, στο χώρο της εξοικονόμησης ενέργειας και της ενεργειακής αποδοτικότητας, θα μπορούσε να οριστεί ένας στόχος που έχει αντίκτυπο στο κοινό, είναι προσανατολισμένος στο μέλλον, και προάγει την καινοτομία. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, να οριστεί ότι, μέχρι το 2020, όλα τα νέα κτίρια που θα ανεγερθούν στην ΕΕ θα είναι «μηδενικής χρήσης ενέργειας», δηλαδή κτίρια τα οποία δεν χρειάζονται καμία πρόσθετη πηγή ενέργειας.

4.4 «Αύξηση της βιωσιμότητας των μεταφορών»

4.4.1 Στον τομέα των μεταφορών διαπιστώνεται καταρχάς ότι «οι σημερινές τάσεις είναι αντίθετες προς την αειφόρο ανάπτυξη».

4.4.2 Η Επιτροπή αναφέρει στη συνέχεια ότι: «τα οφέλη της κινητικότητας μπορούν να παρασχεθούν με πολύ μικρότερες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Για το σκοπό αυτό μπορεί να μειωθεί η ανάγκη μεταφορών (Για παράδειγμα, με μεταβολή της χρήσης του εδάφους, προώθηση της τηλεργασίας και της τηλεδιάσκεψης), να γίνει καλύτερη χρήση των υποδομών και των οχημάτων, να αλλάξουν τα μέσα μεταφοράς, π.χ., με τη χρησιμοποίηση του σιδηροδρόμου αντί για τις οδικές μεταφορές, του ποδηλάτου ή του περπατήματος για τις σύντομες αποστάσεις, να αναπτυχθούν οι δημόσιες συγκοινωνίες, να χρησιμοποιηθούν πιο καθαρά οχήματα και να αναπτυχθούν εναλλακτικές λύσεις, όπως τα βιοκαύσιμα και τα οχήματα υδρογόνου, αντί για πετρέλαιο», που στην ουσία αντιστοιχεί στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι υποδομές μεταφορών του μέλλοντος: προγραμματισμός και γειτονικές χώρες —βιώσιμη κινητικότητα— χρηματοδότηση» ⁽²⁶⁾. Η Επιτροπή δηλώνει επίσης ότι «οι πιο βιώσιμες μεταφορές παρέχουν πολυάριθμα και σημαντικά οφέλη».

4.4.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί κατά βάση δηλώσεις και παραπομπές που σχετίζονται με καταστάσεις που ωφελούν όλες τις πλευρές. Ωστόσο, διερωτάται για ποιο λόγο, παρ' όλες αυτές τις δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα, αναφέρονται συνεχώς οι αρνητικές τάσεις που έχουν περιγραφεί επανειλημμένα, π.χ., στις μεταφορές, και για ποιο λόγο η Επιτροπή αναγκάζεται στη συνέχεια να διαπιστώνει την ύπαρξή τους.

⁽²⁴⁾ COM(1997) 599 τελικό.

⁽²⁵⁾ COM(2004) 366 τελικό.

⁽²⁶⁾ ΕΕ αριθ. C 108, 30-4-2004, σελ. 35.

4.4.4 Πρέπει να υπάρχουν λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι και οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν και συνεχίζουν να προτιμούν μέσα μεταφοράς που δεν προάγουν την αειφορία, παρά τα πλεονεκτήματα των βιώσιμων μεταφορών που παρουσιάζονται από την Επιτροπή. Οι λόγοι αυτοί δεν αναλύονται έτσι, όμως, δεν μπορούν να αναπτυχθούν ορθές στρατηγικές για την αντιστροφή της τάσης αυτής.

4.4.5 Στον τομέα των μεταφορών, η Επιτροπή κατ'ονομαζεί τρεις βασικές δράσεις:

- Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίσουν να καταστήσουν πιο ελκυστικές τις εναλλακτικές λύσεις στις οδικές μεταφορές για τη μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών ... (η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι δεν δίνεται η υπόσχεση ότι δεν θα χορηγηθούν πλέον ενισχύσεις σε μέσα που δεν προάγουν την αειφορία).
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εξετάζει τη χρήση της τιμολόγησης των υποδομών στην ΕΕ ... (η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή δεν προβλέπει τον πλήρη καταλογισμό του οδικού κόστους και του πρόσθετου εξωτερικού κόστους).
- η Επιτροπή θα προτείνει μια δέσμη μέτρων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των αυτοκινήτων (καθαρά και ενεργειακά αποδοτικά οχήματα) ... (δήλωση η οποία επικροτείται από την ΕΟΚΕ).

4.4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί παραπάνω από αμφίβολο ότι η ΕΕ θα μπορέσει με αυτές τις βασικές δράσεις να ελέγξει την «αύξηση της επιβάρυνσης που προξενούν οι μεταφορές» που καταγγέλλεται στην στρατηγική για την αειφορία ⁽²⁷⁾, για να κατορθώσει, για παράδειγμα, να επιτύχει την επαρκή μείωση των μεταφορών. Τα αιτήματα και οι διατυπώσεις που περιλαμβάνονται στις βασικές δράσεις υπολείπονται κατά πολύ του περιεχομένου παλαιότερων εγγράφων της ΕΕ, όπως για παράδειγμα τα «δίκτυα των πολιτών» ή η λευκή βίβλος για την «πολιτική μεταφορών» ⁽²⁸⁾.

4.4.7 Ένας στόχος που θα ήταν πολύ περισσότερο ελκυστικός για την προβολή της στρατηγικής για την αειφορία στο ευρύ κοινό, και περισσότερο φιλόδοξος θα ήταν, για παράδειγμα, να οριστεί ότι, έως το 2020 ή το 2025, τα οχήματα που θα κυκλοφορούν στην Ευρώπη θα πρέπει να έχουν μηδενικές εκπομπές. Αυτό θα έδινε σημαντική ώθηση στην έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, θα οδηγούσε στην επίσπευση των τεχνολογικών καινοτομιών και θα ενίσχυε την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας αυτοκινήτων, πράγμα το οποίο με τη σειρά του θα ωφελούσε την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης. Επιπλέον, θα επρόκειτο για μια τεχνολογική προσπάθεια η οποία θα μπορούσε να συμβάλει ώστε η εξέλιξη των μεταφορών που παρατηρείται σε ορισμένες χώρες που βρίσκονται στο κατώφλι της ανάπτυξης να μην οδηγήσει σε οικολογική και κλιματολογική κατάρρευση.

4.4.8 Ο ορισμός παρόμοιων στρατηγικών στόχων στον τομέα των μεταφορών, παράλληλα με την υλοποίηση των προτάσεων της ΕΟΚΕ για την βιώσιμη ανάπτυξη των μεταφορών ⁽²⁹⁾, θα ήταν

⁽²⁷⁾ COM(2001) 264 τελικό.

⁽²⁸⁾ Λευκή Βίβλος «Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών έως το 2010: τα μελλοντικά θέματα», 2001.

⁽²⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ «Οι υποδομές μεταφορών του μέλλοντος: προγραμματισμός και γεωτονικές χώρες —βιώσιμη κινητικότητα— χρηματοδότηση», ΕΕ C 108, 30/04/2004, σελ. 35, στην οποία περιλαμβάνεται και συζήτηση σχετικά με τα πιθανά φορολογικά μέσα.

αντάξιος μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη και θα επέτρεπε να γίνουν πραγματικότητα οι πολλαπλές υποσχέσεις για τη δημιουργία μιας κατάστασης που συμφέρει όλες τις πλευρές.

4.5 «Παγκόσμια φτώχεια και αναπτυξιακές προκλήσεις»

4.5.1 Θα πρέπει να επικριθεί το γεγονός ότι στην ανακοίνωση περιλαμβάνονται προτάσεις που γίνονται εδώ και χρόνια από την ΕΕ, χωρίς ωστόσο να υλοποιηθούν, οι οποίες κατά κάποιο τρόπο ανακυκλώνονται. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η βασική δράση σε σχέση με το έκτο σημείο προτεραιότητας «παγκόσμιες προκλήσεις», σύμφωνα με την οποία «Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να αυξήσουν τον όγκο της βοήθειας τους στο 0,7 % του ΑΕγχΠ έως το 2015 και να επιτύχουν τον ενδιάμεσο στόχο του 0,56 % το 2010, με επιμέρους στόχους το 0,51 % για την ΕΕ των 15 και το 0,17 % για την ΕΕ των 10». Η ΕΟΚΕ δεν αμφιβάλλει καθόλου ότι πρόκειται για μια ορθή απαίτηση ⁽³⁰⁾. Υπενθυμίζει μόνο ότι οι βιομηχανικές χώρες υποσχέθηκαν ήδη στη Γενική Συνέλευση των ΗΕ που πραγματοποιήθηκε στις 24-10-1970 — δηλαδή εδώ και περισσότερα από 35 χρόνια!!! — να διαθέσουν 0,7 % του ΑΕγχΠ τους για τη χορήγηση αναπτυξιακής βοήθειας (πράξη με την οποία βεβαίως δεν λυθήκαν όλα τα προβλήματα). Η διαρκής επανάληψη υποσχέσεων που δεν τηρούνται είναι ακριβώς εκείνο το στοιχείο που δεν ενισχύει την αξιοπιστία της πολιτικής.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί φυσικά όλες τις προσπάθειες που έχει ανακοινωθεί ότι θα γίνουν για την καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας. Η Επιτροπή επιθυμεί να ενισχύσει τις προσπάθειες της, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί το διεθνές εμπόριο ως μέσο για την προαγωγή μιας πραγματικά αειφόρου παγκόσμιας ανάπτυξης. Πρόκειται αναμφίβολα για μια εξαιρετικά σημαντική προσπάθεια, που εάν θεωρηθεί με βάση μια παγκόσμια προοπτική μπορεί να έχει και καθοριστική σημασία. Η συμφωνία του ΠΟΕ είναι μια εμπορική συμφωνία που δεν περιλαμβάνει κριτήρια για την αειφορία, παρόλο που το παγκόσμιο εμπόριο ασκεί αποφασιστική επίδραση στις εξελίξεις στο χώρο αυτό. Συνεπώς, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα πρέπει να δώσουν κεντρική σημασία σε αυτή τη σημαντική δήλωση, περιγράφοντας όμως ταυτόχρονα με ποιο τρόπο σκέφτονται ότι μπορεί να επιτευχθεί η υλοποίηση της.

4.5.3 Το σημείο αυτό είναι, επίσης, σημαντικό για να καταστεί σαφές στο κοινό ότι δεν πρόκειται απλώς για μια δήλωση προθέσεων. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι σαφές ότι οι οικονομικές ενισχύσεις δεν μπορούν από μόνες τους να βελτιώσουν με τρόπο που να προάγει την αειφορία τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των ανθρώπων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Πέραν αυτού, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης (Μάρτιος 2005) η έννοια της «αξιοπρεπούς εργασίας» τοποθετήθηκε στο επίκεντρο των εξωτερικών δραστηριοτήτων της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να ανεχθεί μια κατάσταση στην οποία τα συγκριτικά πλεονεκτήματα ορισμένων χωρών στηρίζονται στην παραβίαση των προτύπων του ΔΟΕ ή των κανόνων που ισχύουν για το περιβάλλον. Οι κανόνες αυτοί δεν έχουν σχέση με έναν συγκεκριμένο προστατευτισμό των πλούσιων χωρών, αλλά συμβάλουν πολύ περισσότερο στο σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της κοινωνικής προόδου και της δικαιοσύνης. Η ΕΕ θα πρέπει να παρακολουθεί την πρόοδο που επιτυγχάνεται στους τομείς αυτούς και να επιβάλλει εμπορικά αντίποινα στην περίπτωση που η εκτίμησή

⁽³⁰⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Συνεκτίμηση των αναγκών του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης στην αναπτυξιακή πολιτική», ΕΕ αριθ. C 14, 16.1.2001, σελ. 87.

τους, η οποία θα πρέπει στο μέτρο του δυνατού να γίνεται μαζί με τους αναγνωρισμένους από τον ΔΟΕ κοινωνικούς εταίρους στις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες (ή τις αναγνωρισμένες και αντιπροσωπευτικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται εκεί), δείξει ότι η κατάσταση έχει χειροτερεύσει. Είναι κρίμα που η εξεταζόμενη ανακοίνωση της Επιτροπής δεν αναφέρεται στο σημείο αυτό.

Βρυξέλλες, 17 Μαΐου 2006

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αξιολόγηση των πλημμυρών»

COM(2006) 15 τελικό — 2006/0005 (COD)

(2006/C 195/09)

Στις 13 Φεβρουαρίου 2006, και σύμφωνα με το άρθρο 175, παράγραφος 1, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 26 Απριλίου 2006, με εισηγήτρια την κα SÁNCHEZ MIGUEL.

Κατά την 427η σύνοδο ολομέλειάς της, της 17ης και 18ης Μαΐου 2006 (συνεδρίαση της 17ης Μαΐου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 141 ψήφους υπέρ, καμία κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συστάσεις και συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Οδηγίας για τις πλημμύρες, όπως ζητούσαμε στη γνωμοδότηση⁽¹⁾ που είχαμε καταρτίσει σχετικά με την προηγούμενη Ανακοίνωση, και επικροτεί όλως ιδιαιτέρως το γεγονός ότι η πρόταση αυτή εντάσσεται στη μεθοδολογία και τα μέσα που δημιουργήθηκαν βάσει της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ). Με τη συμπερίληψη στις ποτάμιες λεκάνες των χαρτών και σχεδίων κινδύνου πλημμυρών, ρυθμίζονται όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση των εσωτερικών υδάτων και των θαλασσιών περιοχών που αντιστοιχούν στις ποτάμιες λεκάνες.

1.2 Η αποτελεσματικότητα του νομοθετήματος θεμελιώνεται κυρίως στην πραγματοποίηση προκαταρκτικής αξιολόγησης της κατάστασης των ποταμίων λεκανών και των παρακτίων περιοχών, ούτως ώστε να διενεργείται εις βάθος διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης, κυρίως στις περιοχές που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο λόγω της ανθρώπινης δράσης και της κλιματικής αλλαγής.

1.3 Σημαντικό, επίσης, είναι να δοθεί έμφαση στις δράσεις πρόληψης των επιβλαβών συνεπειών των πλημμυρών, με την ανάπτυξη όλων των μέτρων που απευθύνονται στον πληθυσμό, μέσω δράσεων ενημέρωσης και συμμετοχής. Προς τον σκοπό αυτόν, ζητάμε από την Επιτροπή ιδιαίτερη επαγρύπνηση προκειμένου οι

4.6 Η ΕΟΚΕ καλεί εν γένει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καταδείξουν στους εμπορικούς εταίρους τους ότι η αειφόρος ανάπτυξη δεν πρέπει να θεωρηθεί ως παράγων κόστους αλλά μάλλον ως συντελεστής πλούτου για την οικονομία τους, που περιβάλλεται από φιλοδοξίες για την επίτευξη ενός υψηλότερου βιοτικού επιπέδου, αλλά και για ολόκληρο τον πλανήτη.

κανόνες αυτοί, οι οποίοι θεσπίζονται στο άρθρο 14 της ΟΠΥ και στην πρόταση Οδηγίας, να περιλαμβάνονται στα σχέδια για τις ποτάμιες λεκάνες.

1.4 Τα σχέδια διαχείρισης και οι χάρτες κινδύνου πλημμύρας, έτσι όπως παρουσιάζονται στην πρόταση Οδηγίας, πρέπει να διευρυνθούν. Η ταξινόμηση των λεκανών υψηλού κινδύνου πρέπει να περιλαμβάνει τόσο τα πρωτεύοντα μέτρα δράσης, με την αρμόζουσα χρηματοδότηση, όσο και τα κριτήρια που θα χρησιμοποιούνται για την ελαχιστοποίηση των δαπανών, παράλληλα με τη μεγιστοποίηση του οφέλους για τον πληθυσμό. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα θα πρέπει είναι η ολοκληρωμένη βιώσιμη διαχείριση των περιοχών που κινδυνεύουν από πλημμύρες.

1.5 Τέλος, ας σημειωθεί ότι, με στόχο τις κοινοτικές δράσεις για την διεπιστημονική έρευνα και συντονισμό, πρέπει να ενισχυθούν όλες οι πολιτικές που έχουν επίδραση επί των ευρωπαϊκών υδάτων.

2. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

2.1 Κατά την ανάπτυξη της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ή Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ), παρέμενε ένα κενό: ο καθορισμός ενός στόχου για την πρόληψη, προστασία και μετριασμό των πλημμυρών. Πράγματι, κατά την τελευταία δεκαετία, η επικράτεια

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση CESE 125/2005, EE C 221 της 8ης Σεπτεμβρίου 2005.